

STØÐAN hjá tí føroyska langfarafiskiflotanum er álvarslig. Ja, so álvarslig, at fyra av teimum fimm stóru saltfiskatrolarunum og flakatrolarin Vesturvón nú einans hava heimaleiðirnar at líta á.

SKERD veiðurættindi aðrastaðni og fiskaloysi er orsøkin til, at bátarnir leita hendavegin. Ikki kann sigast annað, enn at hesin stásiligi floti, ið gevur arbeiði til meira enn 200 mans, hevur verið fyri einum bak-kasti fyri og einum eftir hesi sein-astu tvey árin.

VIT HAVA mist veiðurættindini á fiskaríkum plássum sum við Labrador og undir Grønlandi. Vit hava tí bert havt leiðirnar eystanfyri at líta á og nú ræður bráðliga fiskaloysi her.

TAÐ SKULU nógvar tons til fyri at hesir trolarar kunnu fáa tað til at mæla runt. Skipini hava kostað nógvan pening, og stóru manningarnar skulu hava úrtøkur sínar útgoldnar eftir hvønn túr.

MINNI TONSATAL gevur í síðsta enda einans minstuløn til fiskimenninar, sum so við og við leita sær til aðra meiri lønandi vinnu á sjónum, um pláss er fyri teimum.

TAÐ ER TÍ greitt, at hjá langfaraflo- tanum leikar í lötuni hart á. Menn gera sær gitingar og metingar um møguleikar í framtíðini.

ONKUR REIÐARI vil selja nú, meðan tað enn stendur hampuliga væl til. Aðrir vilja bíða til okkara politikarar finna eina loysn. Politikararnir halda, at vit eiga at kanna teir møguleikar, sum eru undir Føroy- um. M.a. hevur verið skotið upp, at trolararnir eiga at royna eftir fiskasløgum sum t.d. blálöngu og kongafiski.

MEN VIÐ HESUM standa aðrir spurningar ósvaraðir. Kann fiskið- n- aðurin taka ímóti fiskinum og ar- beiða hann til útflutnings — og finna vit marknaðir fyri hesum fiskasløgum?

HIGARTIL HAVA vit gjørt lítið og einki við royndarfiskiskap eftir áðurnevndu sløgum, og tað halda reiðarar vera ov galið. Og tað eru neyvan teir, ið eiga at standa fyri tilíkkum royndarfiskiskapi.

Í LÖTUNI roynir so meginparturin av langfaraflo- tanum undir Føroyum eftir toski, hýsu og ups. Og her stinga tveir nýggir spurningar seg upp: Tola hesir stovnar, at hesir stóru trolarar veiða óavmarkaða nøgd á føroyskum øki? Og er pláss fyri teimum á hesum leiðum?

Langfaraflo- tinn nú undir Føroyum

Bert Magnus Heinason roynir nú eystanfyri

Saltfiskatrolararnir Sjórdaberg, Sundaberg, Skálaberg og Nónhamar og flakatrolarin Vesturvón royna nú allir undir Føroyum. Fiskiskapurin er hampuligur. Vesturvón hevði trupulleikar við trolin- um og fekk bert 20 tons eftir trimum vikum. Nónhamar var undir Føroyum í fyra samdøgur. Teir fingi 20 tons. Og í gjár var Skálaberg á Klaksvík við 35 tons sum av ísfiski, mest upsi. Hann hevur roynt í fimm dagar.

Vit hava tosað við reið- ararnar á teimum seks langfaratrolarunum um støðuna hjá hesum flota.

Svend Thulesen, P/f Kjølbro, Klaksvík:

— Eg meti støðuna hjá hesum flota at vera sera álvarsliga. Talan er bæði um mist veiðurættindi og minkandi prisir. Og nú verða vit eisini raktir av fiskaloysi. Vit hava tí einki annað í at velja, enn at royna undir Føroyum. Aðrir møguleikar eru at leggja bátarnar, at leggja um til aðra veiðu ella at selja teir.

Svend Thulesen roknar ikki við, at meira verður at fáa eystanfyri í ár, so tað loysir seg neyvan hjá trolarunum at gera ein túr aftrat í ár uttan so, at ísfiskatrolararnir ikki fara eystureftir aftur.

Fiskað helvtina

Teir triggir Kjølbro-trol- ararnir skula fiska eina 4000 til 5000 tons árliga fyri at tað heila skal mæla runt. Í ár hava teir fiskað umleið helvtina av hesi nøgd. Og eftir av árinum eru bert triggir mánar.

Skálaberg hevur fiskað 950 tons í ár, Sjórdaberg 730 tons og Sundaberg 900 tons av saltfiski. Hetta eru tilsamans góð 2600 tons. Í 1977 veiddu teir triggir trolararnir 5100 tons ella umleið tað duplta.

Neyðugt at selja

Thulesen heldur, at fer hetta at vera framtíðin hjá saltfiskatrolarunum, verður neyðugt at selja eitt av skipunum.

— Tað eru jú ov nógv skip til tær kvotur vit hava. Tí má onkur seljast, fyri at hinir kunnu fáa nokk. Kjølbro hevur annars fingið fleiri góð boð

uppá bátarnar. Seinasta boðið er frá einum kan- adiskum felag, sum bjóðar 13,2 mill. kr. fyri Sjórdaberg. Tað er uttan útgerð. Í lötuni bíðar kanadiska felagið eftir fiskarilicens. Svend Thulesen upplýsir, at tá hesin verður í lagi, fara teir helst at søkja um útflutningsloyvi. Tað skuldi ikki verið nakar trupulleiki, tí tað hevur Kjølbro fingið fyrr. Sjórdaberg er 8 ára gamal og hevur sæð sínar bestu dagar.

Manningar- trupulleiki

Tað kann eisini bliva til ein manningartupulleika hjá langfaratrolarunum. Sum støðan er í dag fáa manningarnar ikki meira enn minstuløn, og hava teir møguleika at fara við øðrum bátum og tjena meira, ja, so er greitt, at áhugin fyri trolarunum fer at minka.

Spurður um tað er eitt alternativ at royna undir Føroyum eftir fiskasløg- um á djúpum vatni sum t.d. kongafiski, sigur Thulesen, at hetta kundi verið roynt. Men trupul- leikin við hesum er, at menn ikki vita, hvat teir skulu gera við fiskin. Flakavirkini hava ikki maskinur at arbeiða kongafisk, og serliga ikki í stórum nøgðum.

Fiskiroyndir

Svend Thulesen heldur, at tá tosað verður um at royna eftir kongafiski og blálöngu, so átti tað al- mennta at gjørt meira við fiskiroyndir.

— Tað nyttar ikki at brúka minni skip, sum t.d. Svabo og gamlar trol- arar til hesar royndir, sig- ur Thulesen. Vit mugu brúka ein ella fleiri stórar trolarar til royndirnar um nakað veruligt úrslit skal spyrjast burtur úr.

Tveir eystanfyri ein undir Føroyum

Thulesen sigur at enda, at verður Sjórdaberg ikki seldur á hesum sinni, kundu teir hugsað sær at sent tveir av trolarunum eysturaftr at royna síðst á árinum og latið ein trol- ara roynt undir Føroyum, tað sum eftir er av árin- um.

Nónhamar undir Føroyar

Saltfiskatrolarin Nón- hamar hevur ligið á Klaksvík í einar góðar tvær vikur. Teir hava nú gjørt seg út til at veiða undir Føroyum. Seinast vit frættu úr Klaksvík, var ætlanin at fara á fiski- leiðina mánakveldið.

Nónhamar hevur fingið tvey nýggj trol úr Fugla- firði, og teir rokna við, at tað fer at ganga betur við hesum trolunum undir Føroyum. Nónhamar royndir herfyri undir Fø- royum í einar fyra dagar. Teir fingi góð 20 tons.

Ætlanin er at salta og síðani frysta tað, ið ikki egnar seg til saltangar. Teir kunnu frysta eina 60 tons umboð.

Ein av reiðarunum á Nónhamri, John Richard Klakkstein sigur, at hetta er ein roynd teir gera, nú eingin fiskur er eystan- fyri. Hann sigur, at skal Nónhamar klára seg, mugu teir fiska 5 tons í saltfiski um dagin ella umleið 1500 tons um árið. Higartil í ár hevur Nón- hamar fiskað góð 900 tons eystanfyri.

Støðan hættislig

John Richard Klakkstein sigur viðari, at verður einki at fáa undir Føroy- um og ier at roynast illa hjá Magnus Heinasyni, ið roynir eystanfyri, so ver- ur støðan hjá langfaratrol- arunum hættislig. Hann heldur, at tað má vera upp til politikararnar at finna út av, um okkara lang- faraflo- tti skal vera liv lag- að í framtíðini. Tað eru teir, sum umsita okkara

fiskirættindi, ið avgera, hvar framtíðin ber.

— Vit vilja treyðugt selja, sigur John Richard, og at leggja um til aðra veiðu, sum t.d. at fiska rækjur, svartkjaft ella lodnu, er heldur eingin góð loysn. Tí her eru jú longu nokk av skipum.

Magnus eystanfyri

Magnus Heinason er ein- asti av saltfiskatrolarun- um, ið roynir eystanfyri í lötuni. Teir hava eina kvotu uppá 400 tons og hava fiskað góð 100 tons.

Sofus Thomsen, ein av reiðarunum á Magnusi Heinasyni, sigur, at tað sær ikki ov gott út. — Teir høvdu roknað við at fáa ein túr til Grønlands, men tað varð av ongum. Skal báturin klára seg, má hann fiska eina 1200 tons um árið.

— Vit hava ongur ætlanir at selja trolaran, sig- ur Sofus Thomsen. Vit vilja fyrst bíða og vita, um ikki okkurt verður at fáa. Sjálvandi kunnu vit fiska upsar undir Føroyum um várið, men tá er jú eisini mest at fáa eystan- fyri.

Um møguleikan at fiska undir Føroyum, sigur hann, at tað er trolarin helst ov dýrur til. Skulu teir avreiða til flakavirkini av og á, fer tað at taka ov nógv av tíðini.

Vesturvón undir Føroyar

Stóri flakatrolarin Vest-urvón hevur roynt undir Føroyum í ein mánaða. Fiskiskapurin hevur ikki verið góður, tær fyrstu triggjar vikurnar fingi teir umleið 20 tons.

Vesturvón var á Sør- vági í farnu viku, og fekk nýtt trol og grunn. Teir hava sæð nógvan fisk á føroyaleiðunum, men tað hevur gingist sera illa at fáa upp í trol. Mesta av veiðuni hevur verið toskur og upsi.

Hjalmar Hvítkeitt, ið er reiðari á Vesturvón, sigur, at báturin skal fiska eina 1300 tons fyri at klára seg ella eina 2 tons um dagin. Hann roknar við, at teir fara eysturaftr nakað skjótt at vita um nakað er at fáa.

Vesturvón hevur fiskað 640 tons eystanfyri í ár.

Við skipinum eru í löt- uni 38 mans.